

ویژه نامه مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۳ یازدهمین کنگره سالیانه اخلاق و پزشکی ایران و هشتمین کنگره اخلاق پرستاری ایران

ارائه پوستر

کرامت سالمندان، حلقه‌ی گمشده‌ی جست‌وجوی خدمات مراقبت سلامت: تحقیقی کیفی

محدثه محسن پور^{۱*}، امیر ذکاء^۲، فهیمه امانی^۳، الهام چارقیچیان خراسانی^۳، سیدجواد حسینی^۳

چکیده

چنانچه جوامع، آمادگی لازم را برای مقابله با نیازهای روبه‌رشد سالمندان و پاسخ‌گویی به تبعات پدیده‌ی سالمندی نداشته باشند، با چالش‌های جدی روبه‌رو خواهند شد. یکی از چالش‌های مهم مرتبط با سالمندی جمعیت در کشورها، موضوع تهیه و تأمین خدمات سلامت برای سالمندان و تأمین مخارج بهداشتی و درمانی است. نقش فعالانه‌ی سالمندان در جست‌وجوی خدمات و تبعیت از مراقبت‌های پیشگیرانه می‌تواند در کاهش هزینه‌های مراقبت بسیار اثرگذار باشد. هدف اصلی مطالعه‌ی حاضر، تبیین تجربه‌ی زیسته‌ی سالمندان از عوامل مؤثر بر مراجعه به مراکز بهداشتی شهر مشهد برای خدمات مراقبت سلامت بود. این پژوهش، مطالعه‌ی کیفی از نوع تحلیل محتوا بود. از لیست سالمندان تحت پوشش مرکز بهداشت‌های شهر مشهد، به‌صورت مبتنی بر هدف، تعدادی از سالمندانی که به‌طور منظم برای دریافت خدمات مراجعه می‌کردند و سالمندانی که اصلاً در دو سال اخیر مراجعه نداشتند، به شرکت در مصاحبه دعوت شدند؛ سپس، نمونه‌گیری گلوله برفی تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. در نهایت، هجده سالمند در مطالعه شرکت کردند. مصاحبه‌ها با سؤالات باز شروع و با سؤالات پیگیر ادامه یافت و متن مصاحبه‌ها دست‌نویس، سپس با روش تحلیل محتوای صوری به رویکرد برنارد تحلیل شد. سالمندان کمبود حس کرامت را، یکی از موانع مهم در مراجعه به مراکز بهداشت بیان کردند. این درون‌مایه شامل دو زیرطبقه‌ی نقض کرامت درک‌شده و نقض کرامت مشاهده‌شده بود. القای احساس بی‌ارزش‌بودن سالمندان، به‌عنوان موضوعی فرهنگی در جامعه بیان شد. مناسب‌نبودن فضای فیزیکی برای محدودیت‌های سالمندان، غیررسمی‌بودن فضا و رفتار مراقبان سلامت، معطلی زیاد در مرکز، کثیفی و شلوغی مراکز بهداشت، بی‌برنامگی برای نوبت‌دهی به مراجعان، به‌وجودآمدن اختلالات اینترنتی و نرم‌افزاری که سبب طولانی‌شدن فرایند مراقبت سلامت می‌شود، مشترک‌بودن فضای انتظار برای سالمندان و نوزادان و جوانان و کمبود صندلی از دلایلی بودند که بر احساس کرامت سالمندان در زمان مراجعه به مرکز بهداشت تأثیر داشت. شرکت‌کنندگان بر کمبود احساس کرامت در دریافت خدمات و ابراز احساس بی‌ارزشی تأکید کردند که با یافته‌های سایر مطالعات که بر اهمیت کرامت در محیط‌های بهداشتی تأکید می‌کنند، همخوانی دارد. تصور سالمندان از اینکه خدمات بهداشتی بیشتر بر فرایندهای اداری تمرکز دارند تا مراقبت‌های مبتنی بر بیمار، ممکن است آن‌ها را از جست‌وجوی خدمات پیشگیرانه بازدارد. این یافته نیاز به تغییر فرهنگ در سیستم‌های بهداشتی را برای اولویت‌دادن به کرامت و احترام به بیماران سالمند نشان می‌دهد و محیطی حمایتی را ترویج می‌کند که مراقبت‌های پیشگیرانه را تشویق کند.

واژگان کلیدی: خدمات سلامتی اولیه، سالمند، کرامت.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

۱. دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۲. مربی، گروه هوشبری، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۳. معاونت بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

نویسنده مسئول:

Email: mohsenpourmh@mums.ac.ir

کنگره سالیانه
اخلاق پزشکی و پرستاری ایران

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2025, Vol. 17, Supplement 11th Annual Iranian Congress of Medical Ethics and 8th Nursing Ethics Congress

Poster Presentation

The Dignity of the Elderly: The Missing Link in the Search for Primary Health Care Services: A Qualitative Study

Mohaddeseh Mohsenpour*¹, Amir Zoka², Fahimeh Amani³, Elham Charoghchian Khorasani³,
Seyyed Javad Hosseini³

Published: 26 January 2025

1. Associate Professor, Nursing and Midwifery Care Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
2. Instructor, Department of Anesthesiology, School of Paramedical Sciences, Torbat Heydarieh University of Medical Sciences, Torbat Heydarieh, Iran.
3. Health Deputy, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

*Corresponding Author

Email: mohsenpourmh@mums.ac.ir

Abstract

Societies that fail to adequately address the growing needs of the elderly and the consequences of aging will face significant challenges. A critical challenge in many countries involves ensuring the provision of accessible and affordable healthcare services for the elderly. The active engagement of older adults in seeking healthcare services and adhering to preventive care measures is crucial for reducing healthcare costs. This study aimed to elucidate the lived experiences of elderly individuals regarding the factors influencing their utilization of primary healthcare services in Mashhad, Iran. This qualitative study employed content analysis. Participants were recruited through snowball sampling from a list of elderly individuals registered with health centers in Mashhad, including those who regularly utilized services and those who had not visited in the past two years. Eighteen elderly individuals participated in the study. Data were collected through in-depth interviews using open-ended questions and subsequent probing. Interview transcripts were analyzed using Bernard's formal content analysis approach. A significant barrier to accessing healthcare services identified by elderly participants was a lack of dignity during their visits to health centers. This theme encompassed two subcategories: perceived dignity violation and observed dignity violation. The imposition of feelings of worthlessness on the elderly was recognized as a prevalent cultural issue within society. Factors contributing to a diminished sense of dignity included: inadequate physical space to accommodate the limitations of the elderly, informal and unprofessional behavior of healthcare providers, excessive waiting times, unsanitary and overcrowded health centers, a lack of appointment scheduling, disruptions in internet and software systems that prolonged the healthcare process, shared waiting spaces with infants and young people, and insufficient seating. Participants emphasized the detrimental impact of a lack of dignity in healthcare settings, expressing feelings of worthlessness. These findings corroborate those of previous studies highlighting the paramount importance of dignity in healthcare environments. The perception among elderly individuals that healthcare services prioritize administrative processes over patient-centered care may discourage them from seeking preventive services. This study underscores the critical need for a cultural shift within healthcare systems to prioritize the dignity and respect of elderly patients and foster a supportive environment that encourages preventive care.

Keywords: Elderly, Dignity, Primary Health Services.

